

Załącznik
do Uchwały Nr XXIII/226/14
Rady Powiatu Siemiatyckiego
z dnia 16 czerwca 2014r.

**Powiatowy Program
Korekcyjno-Edukacyjny dla osób
stosujących przemoc w rodzinie w
powiecie siemiatyckim na lata
2014-2016**

SPIS TREŚCI

I. Uzasadnienie programu	3
II. Podstawa prawna i programowa	4
1. Podstawa prawna	4
2. Założenia programowe	4
III. Cele i zakładane rezultaty programu	5
3. Cele programu	5
4. Zakładane rezultaty programu	6
IV. Realizacja programu	6
1. Czas realizacji programu	6
2. Realizator programu	6
3. Partnerzy programu	7
4. Nabór i selekcja uczestników programu	7
5. Reguły uczestnictwa w programie	8
6. Sposób realizacji programu	9
V. Źródła finansowania programu	10
VI. Monitoring	10

I. UZASADNIENIE PROGRAMU

Przemoc jest zjawiskiem coraz bardziej powszechnym, przemoc w rodzinie jest niewątpliwie najgorszym jej rodzajem, ponieważ sprawcą jest najbliższa osoba – członek rodziny. Dom rodzinny powinien być postrzegany jako środowisko miłości, bezpieczeństwa, opieki i wzajemnego zrozumienia. Niestety dla wielu staje się miejscem cierpienia, zagrożenia i poniżania oraz lęku i rozpacz. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody.

Najważniejszym aktem prawnym regulującym zjawisko przemocy w rodzinie jest Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm. znowelizowana ustawą z dnia 10 czerwca 2010 roku o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie), która zgodnie z art. 2 pkt. 2 definiuje zjawisko przemocy jako *"jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste (pkt. 1 członków rodziny) w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą"*.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy rodzinie, Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie 2006-2016 oraz Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, a także szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. 2011 r. Nr 50, poz. 259) nakładają na powiat zadanie opracowania i realizacji programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie.

Zjawisko przemocy w rodzinie jest poważnym problemem społecznym. Przyczyny przemocy bywają różne. Może to być reakcja na problemy dnia codziennego, zmagania wewnętrzne człowieka, zachowania innych osób. Inną przyczyną braku kontroli nad emocjami i dopuszczania się przemocy fizycznej, bądź psychicznej jest działanie substancji psychoaktywnych na organizm człowieka. Przyczyną mogą być również negatywne wzorce przekazywane i kształtowane przez media. W wielu przypadkach przemoc jest rezultatem zachowań, wartości bądź ich braku oraz postaw wyniesionych z domu rodzinnego.

Sprawcy przemocy przeważnie starają się znajdować uzasadnienie dla aktów przemocy. W szczególności dotyczy to negowania osobistej odpowiedzialności za wyrządzone szkody i obciążenia odpowiedzialnością ofiary. Usprawiedliwianie przemocy może polegać na uprzedmiotowieniu ofiary lub negowaniu jej wartości jako osoby. Czasem na wpojeniu jej przekonania, że cierpienie i poniżanie zadawane było dla jej dobra. Postępowanie sprawcy często bywa wspierane przez czynniki kulturowe. Przez wieki przemoc w stosunku do kobiet i dzieci była akceptowana zarówno obyczajowo jak i prawnie.

Niezbędne są więc działania powstrzymujące sprawców i prowadzące do zakończenia przemocy w rodzinie. Temu mają służyć programy korekcyjno-edukacyjne skierowane do osób stosujących przemoc. Należy podkreślić, iż program pełni rolę pomocniczą systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz uzupełnia różne formy interwencji prawnych i administracyjnych podejmowanych wobec sprawców przemocy. Podstawową rangę w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie przypisuje się interwencji karno-administracyjnej. Zadaniem programu jest zastosowanie działań edukacyjnych, socjalizacyjnych oraz

psychologicznych ukierunkowanych na zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie, a w rezultacie na redukcję ryzyka kontynuowania przez te osoby przemocy oraz zwiększenie ich możliwości samokontroli agresywnych zachowań i do konstruktywnego współżycia w rodzinie. Istotne znaczenie ma tu równowaga pomiędzy stosowaniem interwencji karno-administracyjnej, a działaniami korekcyjno-edukacyjnymi, obie te metody stosowane wspólnie i z rozwagą przyniosą oczekiwane rezultaty.

II. PODSTAWA PRAWNA I PROGRAMOWA

1. Podstawa prawna

Podstawą prawną do opracowania i realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych jest:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm. znowelizowana ustawą z dnia 10 czerwca 2010 roku o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie);
2. Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, a także szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. 2011 r. Nr 50, poz. 259);
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r., Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.);
4. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. kodeks karny (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.).

Program realizuje zapisy z następujących dokumentów programowych:

1. Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (na lata 2006 – 2016) przyjętego Uchwałą nr 162/206 Rady Ministrów z dnia 25 września 2006 r.;
2. Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2012 – 2015 przyjętego Uchwałą Nr XVI/173/12 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 lutego 2012 r. ;
3. Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2012-2016 przyjętego Uchwałą Nr XIV/132/12 Rady Powiatu Siemiatyckiego z dnia 29 listopada 2012 r.

2. Założenia programowe

Założenia do tworzenia niniejszego programu opierają się na aktualnym stanie wiedzy na temat przemocy domowej i zawierają stwierdzenia:

- przemoc domowa jest wyuczonym zachowaniem, które przynosi zyski i straty dla sprawcy,

- przemoc domowa jest tolerowana i wzmacniana przez postawy i poglądy wielu ludzi, często zakorzeniona jest we wzorach postępowania przekazywanych z pokolenia na pokolenie,
- przemoc domowa jest szkodliwym i raniącym nadużywaniem siły i władzy oraz dążeniem do kontrolowania współmałżonki/współmałżonka, partnerki/partnera, dziecka lub sytuacji rodzinnej,
- można nauczyć się nie stosowania przemocy, nigdy nie należy godzić się na przemoc i rezygnować z jej powstrzymania,
- stosowanie przemocy w żadnym przypadku nie może być usprawiedliwiane stwierdzeniem, że było skutkiem prowokacji ze strony ofiary,
- korzenie przemocy domowej tkwią w stereotypach kulturowych i obyczajowych dotyczących płci, rasy, orientacji seksualnej, które usprawiedliwiają dyskryminację jednostek i grup społecznych,
- stosowanie przemocy domowej jest wyborem, za który sprawca ponosi odpowiedzialność moralną i prawną.

Współcześnie program korekcyjno-edukacyjny opiera się na podejściu integracyjnym, tzn. łączącym wybrane elementy tradycyjnych modeli, do których należą:

- edukacja na temat kulturowo-obyczajowych zjawisk wspierających i przeciwstawiających się przemocy oraz konfrontowanie ze stereotypami promującymi przemoc,
- promocja wartości i idei wspierających godność osoby, dobro rodziny, równość płci oraz prawa kobiet i dzieci, a także odpowiedzialność za osobiste decyzje i gotowość ochrony słabszych,
- stosowanie procedur behawioralno-poznawczych w celu korygowania postaw i zachowań związanych z przemocą,
- uczenie umiejętności konstruktywnej komunikacji interpersonalnej oraz samokontroli.

III. CELE I ZAKŁADANE REZULTATY PROGRAMU

Cel główny

powstrzymanie sprawców i zakończenie przemocy w rodzinie

Cele szczegółowe

1. powstrzymanie osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem przemocy

2. rozwijanie umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie
3. kształtowanie umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy w rodzinie
4. uznanie przez osobę stosującą przemoc w rodzinie swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy
5. zdobycie i poszerzenie wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie
6. zdobycie umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy
7. uzyskanie informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych

Cele szczegółowe zgodne są z §4 z Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, a także szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. 2011 r. Nr 50, poz. 259), który określa cele oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc.

1. Zakładane rezultaty programu

Założone cele programu mają przyczynić się do:

- uznania przez sprawców faktu stosowania przemocy,
- uświadomienie sprawcy czym jest przemoc,
- powstrzymanie się przez te osoby od aktów przemocy,
- uzyskania przez niego świadomości własnych zachowań przemocowych wobec bliskich,

- nabycie umiejętności partnerskiego współdziałania rodzinie oraz korzystania z pomocy innych,
- zdobycie wiedzy w zakresie wychowywania dzieci bez przemocy,
- zmiana w postawach i zachowaniu sprawców,
- zamiana zachowań agresywnych asertywnymi,
- nabycie konstruktywnego wyrażania uczuć,
- umiejętność radzenia sobie z sytuacjach trudnych i stresujących,
- zwiększenie odpowiedzialności za własne czyny.

IV. REALIZACJA PROGRAMU

1. Czas realizacji programu

Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych realizowany będzie w latach 2014 – 2016. W ciągu jednego roku zakłada się zrealizowanie 2-ch pełnych cykli programu. Realizacja odbywać się będzie w systemie zamkniętym, nie przewiduje się dołączenia nowych osób w trakcie trwania cyklu zajęć. Możliwe jest tworzenie nowych grup rozpoczynających program od początku.

2. Realizator programu

Realizatorem programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Siemiatyczach, zwane dalej PCPR. W celu realizacji programu PCPR zatrudni na podstawie umowy cywilnoprawnej osobę prowadzącą oddziaływanie, zwaną dalej prowadzącym (w razie konieczności zatrudniony zostanie więcej niż jeden specjalista), bądź zleci zadanie.

Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne prowadzone są przez osoby, które:

- ukończyły studia II stopnia na jednym z kierunków: psychologia, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej, albo na innym kierunku uzupełnionym studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, resocjalizacji;
- posiadają zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym w wymiarze 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie;
- mają udokumentowany co najmniej 3-letni staż pracy w instytucjach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Koordinatorem programu jest Kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie lub osoba przez niego wyznaczona.

3. Partnerzy programu

Partnerami realizatora programu, w szczególności w zakresie rekrutacji i monitoringu programu będą instytucje zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, stykające się ze sprawcami przemocy domowej:

- Zespoły Interdyscyplinarne funkcjonujące w gminach leżących na terenie powiatu siemiatyckiego,
- Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu siemiatyckiego,
- Komenda Powiatowa Policji w Siemiatyczach, Komisariaty i Posterunki z terenu powiatu siemiatyckiego,
- Prokuratura Rejonowa w Siemiatyczach,
- Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim, Zamiejscowy Wydział w Siemiatyczach,
- Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminach leżących na terenie powiatu siemiatyckiego,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Siemiatyczach.

Skuteczna i efektywna realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego wymaga ścisłej współpracy z w/w instytucjami.

4. Nabór i selekcja uczestników programu

Program pośrednio odnosi się do osób doznających przemocy, instytucji i organizacji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy, specjalistów w nich pracujących, jak również całej społeczności. Bezpośrednio kierowany jest do osób stosujących przemoc w rodzinie.

1. Zakłada się, iż program adresowany jest do pełnoletnich osób z terenu powiatu siemiatyckiego, w szczególności do:
 - skazanych za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, odbywające karę pozbawienia wolności w zakładach karnych albo wobec których sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary, zobowiązując je do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym;
 - stosujących przemoc w rodzinie, które uczestniczą w terapii uzależnienia od alkoholu lub narkotyków – w tym przypadku oddziaływania korekcyjno-edukacyjne mogą stanowić uzupełnienie podstawowej terapii;
 - osób, które w wyniku innych okoliczności zgłoszą się do uczestnictwa w programie, dotyczy to osób, które podjęły osobistą decyzję o uczestnictwie w programie, skierowanych w związku z jej kontaktem z instytucjami i organizacjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.
2. Warunkiem przyjęcia osoby do grupy korekcyjno-edukacyjnej jest uznanie przez sprawcę faktu stosowania przemocy we własnej rodzinie.
3. Selekcja i nabór muszą być dostosowane do specyfiki danego typu sprawców przemocy.

4. Nabór uczestników odbywać się będzie na podstawie:
 - zobowiązania osoby na drodze sądowej do uczestniczenia w programie;
 - pisemnej zgody uczestnika i zobowiązania uczestnictwa w programie.
5. W ramach selekcji i naboru dokonane zostaną diagnozy: wstępna i pogłębiona. Diagnozy dotyczyć powinny:
 - w zakresie wstępnego rozeznania diagnostycznego m.in. funkcjonowania uczestnika, rzeczywistych okoliczności skierowania do programu, określenia czy uczestnik programu aktualnie stosuje przemoc, określenia najgroźniejszych i typowych formy oraz okoliczności przemocowych zachowań, określenia aktualnej sytuacji rodzinnej i zawodowej, określenia cech osobistych istotnych dla pracy korekcyjnej.
 - w zakresie pogłębionej diagnozy m. in. historii relacji w których występuje przemoc oraz poprzednich związków, historii interwencji związanych z przemocą, historii pomocy medycznej i psychoterapeutycznej w zakresie zaburzeń psychicznych, doświadczeń związanych z nadużywaniem alkoholu i narkotyków, historii agresywnych i przemocowych zachowań w innych sytuacjach życiowych, kontaktów z wymiarem sprawiedliwości, historii edukacyjno-zawodowej, charakterystyki szczególnej zachowań i postaw przemocowych.
6. Uczestnictwa w programie odmawia się:
 - osobom z poważnymi zaburzeniami emocjonalnymi, przejawiającymi cechy osobowości nieprawidłowej, w tym antyspołecznej czy osobowości z pogranicza,
 - chorym psychicznie,
 - osobom uzależnionym od alkoholu lub narkotyków, lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych z wyłączeniem tych osób, które przeszły terapię lub są w trakcie na tak zaawansowanym etapie procesu terapeutycznego, aby można było pracować nad zmianą jej agresywnych zachowań.
7. Odmowa udziału w programie ma miejsce w czasie wstępnej diagnozy psychologiczno-psychiatrycznej, która jest pierwszym etapem realizacji programu.

Uzyskane informacje od uczestników programu dotyczące ich życia osobistego powinny być objęte zasadą poufności, z wyjątkiem informacji wskazujących na popełnienie czynów niezgodnych z prawem.

5. Reguły uczestnictwa w programie

Przed przystąpieniem do drugiego etapu programu uczestnicy podpisują z prowadzącym oddziaływania kontrakt określający zasady uczestnictwa w programie.

Kontrakt będzie zawierał:

- formalne wymogi systematycznej obecności na zajęciach wraz z określeniem sankcji za uchylenie się od udziału w programie,
- zobowiązanie do powstrzymania się od przemocowych zachowań w kontaktach z członkami rodziny i innymi ludźmi,
- obowiązek bezpiecznego i zgodnego z zasadami współżycia społecznego i zachowania w

trakcie uczestnictwa w zajęciach,

- uznanie osobistej odpowiedzialności za fakt stosowania przemocy w rodzinie,
- informacje o monitorowaniu sytuacji rodzinnej i zachowań uczestnika programu,
- w przypadku osób, których uczestnictwo związane jest z decyzjami sądu ograniczającymi wolność, przewiduje sankcje za uchylenie się od udziału w programie,
- fakt uczestnictwa w programie osób dobrowolnie zgłaszających się jest objęty tajemnicą z wyłączeniem możliwości informowania instytucji i organizacji, które skierowały do programu oraz członków rodziny
- zobowiązanie do powstrzymania się od spożywania alkoholu i zażywania narkotyków, innych środków odurzających, substancji psychoaktywnych albo środków zastępczych.

6. Sposób realizacji programu

Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne opracuje i następnie zrealizuje prowadzący. Przy tworzeniu oddziaływań należy uwzględnić:

1. Oddziaływania muszą być prowadzone w formie działań psychologicznych, edukacyjnych i socjalizacyjnych przy założeniu, że uczestnictwo w programie ma przede wszystkim oddziaływać korygująco na niepożądane i szkodliwe zachowania oraz postawy sprawcy. Działania powinny odgrywać rolę jedynie pomocniczą;
2. Oddziaływania powinny przebiegać etapowo, gdzie pierwszy etap to sesja indywidualna kwalifikująca do programu, w tym diagnoza oraz podpisanie kontraktu z uczestnikami, kolejne etapy to sesje grupowe;
3. Oddziaływania powinny być realizowane w oparciu o model integracyjny tzn. łączącego wybrane elementy tradycyjnych modeli.
4. Zawartość merytoryczna programów powinna koncentrować się wokół następujących elementów: edukacji uczestników, rozpoznawania i zmian systemu ich przekonań i postaw oraz zmiany behawioralno-poznawczych;
5. Oddziaływania muszą składać się z treści edukacyjnych oraz praktycznych ćwiczeń dostarczających korekcyjnych doświadczeń osobistych zmieniające zachowania i postawy związane z przemocą oraz rozwijające umiejętności samokontroli i konstruktywnego współżycia;
6. Dobór treści edukacyjnych powinien uwzględnić założone cele programu, do szczególnie istotnych tematów można zaliczyć m.in. społeczno-kulturowe źródła i okoliczności towarzyszące przemocy domowej, problemy władzy i kontroli w relacjach międzyludzkich, planowanie i rozwijanie samokontroli, alkohol i patologia życia rodzinnego, komunikacja interpersonalna, promocja pozytywnych standardów i wartości, przemoc seksualna, dzieci, przemoc i wychowanie oraz tolerancja i szacunek wobec osób starszych i niepełnosprawnych;

7. Zajęcia wchodzące w skład programu powinny być prowadzone w małych grupach 10 - 15 osobowych;
8. Łączny czas programu powinien obejmować od 60 do 120 godzin zajęć, przerwy między kolejnymi zajęciami nie powinny być dłuższe niż tydzień.

Prowadzący opracuje szczegółowy harmonogram zajęć i przedstawi go do akceptacji Kierownika PCPR, przygotuje i podpisze z uczestnikami kontrakt, będzie prowadził ewidencję obecności i karty pracy z indywidualnym uczestnikiem, dokona oceny końcowej uczestników oraz sporządzi po zakończeniu edycji programu sprawozdanie z realizacji programu.

V. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie należy do zadań administracji rządowej realizowanych przez powiat. Środki przeznaczone na realizację programu zapewnia budżet państwa, który decyduje o wysokości przyznanych zasobów finansowych na ten cel. Zakłada się możliwość finansowania działań przewidzianych w niniejszym programie także ze środków EFS. Przewiduje się możliwość modyfikacji zaplanowanych działań, terminu ich realizacji oraz źródeł finansowania w celu zwiększenia efektywności założeń programu.

VI. MONITORING

Przebieg i efekty oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie będą objęte działaniami monitorującymi.

Przebieg programu korekcyjno-edukacyjnego będzie pod stałą kontrolą, obejmującą:

- postęp poszczególnych etapów programu,
- zachowanie związane z przemocą u osób uczestniczących w programie w trakcie jego trwania oraz do 3-ch lat po jego zakończeniu.

Celem monitoringu jest sprawdzenie czy:

- uczestnicy programu wywiązują się z podpisanego wcześniej przez nich kontraktu określającego zasady uczestnictwa,
- program wymaga zmiany działań,
- cel programu korekcyjno-edukacyjnego został osiągnięty,
- zaplanowane działania w końcowym efekcie są użyteczne dla odbiorców i współodbiorców, którymi w tym przypadku są rodziny osób stosujących przemoc,

Do oceny skuteczności działań programowych niezbędna jest współpraca z partnerami programu, szczególnie tymi, którzy realizują programy przeciwdziałania przemocy i ochrony

ofiar przemocy w rodzinie. Wyniki działań monitorujących będą wykorzystywane w pracach nad doskonaleniem i upowszechnianiem dalszych metod oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych.